

Ay, G. ve Karacan, E. (2024). Toplumsal cinsiyet perspektifinden ergenlerin flört şiddetine yönelik görüş ve deneyimleri: Nitel bir araştırma. *Sosyal Politika ve Sosyal Hizmet Çalışmaları Dergisi*, 5 (1), 19-42. doi:10.61861/spshcd.1486216

ARAŞTIRMA | RESEARCH

Başvuru: 18/05/2024

Kabul: 30/06/2024

TOPLUMSAL CİNSİYET PERSPEKTİFİNDEN ERGENLERİN FLÖRT ŞİDDETİNE YÖNELİK GÖRÜŞ VE DENEYİMLERİ: NİTEL BİR ARAŞTIRMA¹

Adolescents' Views and Experiences on Dating Violence from a Gender Perspective:
A Qualitative Research

Gülşin AY¹

Esin KARACAN²

¹ Yüksek Lisans Öğrencisi, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, ✉gulsinay.21@gmail.com@gmail.com, 0009-0000-1252-9858

² Prof. Dr., Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü, ✉ekaracan@kocaeli.edu.tr, 0000-0002-0613-2050

ÖZ

Flört şiddeti kişilerarası şiddet türlerinden biri olup birçok toplumda yaygın olarak görülen toplumsal bir sorundur. İlk flört deneyiminin yaşandığı bir dönem olan ergenlik döneminde yaşanan flört şiddetinin nedenlerini, risk faktörlerini ve etkilerini anlamak önemlidir. Araştırmada nitel araştırma desenlerinden biri olan fenomenoloji deseni kullanılmıştır. Araştırma kapsamında, toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında ergen flört şiddeti mağdurlarının flört şiddetine yönelik görüş ve deneyimleri incelenmek istenmiştir. Mart 2024-Nisan 2024 tarihleri arasında yaşları 15-18 arasında değişen 12 flört şiddeti mağduruyla yaklaşık 40 dk süren yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Elde edilen veriler içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Bulgulara bakıldığında; kadın katılımcıların erkek katılımcılara kıyasla toplumsal cinsiyet rollerine yönelik daha eşitlikçi bir bakış açısına sahip oldukları görülmüştür. Ergenler en sık olarak psikolojik flört şiddetini tanımlamalarına rağmen ilişkilerinde psikolojik flört şiddetiyle karşılaştıklarında şiddeti fark edemedikleri görülmüştür. Cinsiyete yönelik toplumsal beklentilerin ergen flört şiddeti mağdurlarının destek arama sürecini zorlaştırdığı ortaya konmuştur. Toplumsal cinsiyet rollerini benimsemenin flört şiddetine maruz kalma ve flört şiddeti uygulama açısından risk faktörü olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Toplumsal cinsiyet rolleri, flört şiddeti, ergen flört şiddeti mağdurları

¹ Bu çalışma, birinci yazarın ikinci yazar danışmanlığında hazırladığı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

ABSTRACT

Dating violence is a type of interpersonal violence and a widespread social issue in many societies. Understanding the causes, risk factors, and effects of dating violence experienced during adolescence, a period when individuals have their first dating experiences, is crucial. In this study, a phenomenological design, one of the qualitative research designs, was used. Within the scope of the research, the views and experiences of adolescent victims of dating violence regarding dating violence were examined in the context of gender roles. Semi-structured interviews lasting approximately 40 minutes were conducted with 12 dating violence victims aged between 15-18 years old between March 2024 and April 2024. The data obtained were analyzed using content analysis method. The findings revealed that female participants had a more egalitarian perspective on gender roles compared to male participants. Although adolescents most frequently defined psychological dating violence, it was found that they could not recognize the violence when they encountered psychological dating violence in their relationships. It was revealed that societal expectations regarding gender made it difficult for adolescent dating violence victims to seek support. Adopting traditional gender roles was identified as a risk factor for both experiencing and perpetrating dating violence.

Keywords: Gender roles, dating violence, adolescent dating violence victims

GİRİŞ

Şiddet günümüzde önemli bir toplumsal sorun ve hak ihlali olarak kabul edilmektedir. Şiddet olgusu birçok toplumda farklı tanımlanabilmekte ya da şiddet içeren davranışlar toplumlara göre farklılık gösterebilmektedir. Ancak yapılan tanımlar şiddete maruz kalmanın bireylerin fiziksel, psikolojik, sosyal ve daha birçok yönden zarar görmesine neden olabileceği konusunda birbiriyle benzerdir. Flört şiddeti yakın partner ya da eski partner tarafından diğer partnere yöneltilen fiziksel, psikolojik ve cinsel yönden zarar verebilecek şiddet içeren davranışların tamamı olarak tanımlanabilir.

Genellikle kadınların şiddete maruz kaldığı, erkeklerin şiddet faili olduğu yönünde yaygın bir görüş bulunsa da romantik ilişki içerisinde yaşanan şiddet, iki yönlü olup şiddet failinin aynı zamanda şiddet mağduru olduğu görülebilir (Özdere, Kürtül, 2018:133; Çakır Koçak, Öztürk Can, 2019: 45; Foshee vd., 1998: 45). Flört şiddeti homoseksüel ya da heteroseksüel ilişkisi olan her türlü yaş, cinsiyet, etnik köken, sosyal ve ekonomik düzeyde görülebilmektedir (Koenig vd., 2006: 133; Okenwa, 2011: 9). Ancak bazı gruplar üzerinde (kadınlar, çocuklar/gençler) daha ciddi olumsuz sonuçlarının olduğu görülmektedir (Sugarman, Hotaling, 1989:10).

Flört şiddeti fiziksel, cinsel, psikolojik, ekonomik, sosyal, dijital ve ısrarlı takip gibi şekillerde ortaya çıkabilir. Fiziksel flört şiddeti romantik ilişki içerisindeki partnerlerden birinin diğerine istediğini yaptırmak, kabul ettirmek, kontrol etmek, sindirmek gibi amaçlarla fiziksel güç kullanması şeklinde tanımlanabilir. Cinsel flört şiddeti, bir partnerin diğeri üzerinde tahakküm kurmak ve kontrol sağlamak amacıyla uyguladığı her türlü cinsellik içeren davranışı kapsamaktadır. Bir araştırmaya göre Türkiye’de eşi ya da yakın partneri tarafından fiziksel ya da cinsel şiddet gören kadınların %49’unun bu durumu kimseyle paylaşmamaktadır (Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü, 2009: 86). Psikolojik flört şiddeti, bir partnerin diğeri partnerin ruh sağlığına zarar vermeye yönelik uyguladığı davranışların tamamı olarak tanımlanabilir. Psikolojik şiddet görünürlüğü en az olan ve örtük yapısı itibariyle

farkına varılması en zor şiddet türlerinden biridir (Joppa, 2020:332). Bununla birlikte en yaygın görülen şiddet türüdür (Uğur, Kaya Kılıç, 2021: 299; Bilican Gökkaya, Öztürk, 2021: 231). Ekonomik flört şiddeti, bir partnerin diğerini denetlemek veya kontrol altında tutmak amacıyla ekonomik kaynakları baskı ve tehdit aracı olarak kullanması olarak tanımlanabilir. Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü (2014) tarafından hazırlanan rapora göre Türkiye'deki kadınların %30'unun yaşamının bir döneminde eşi ya da birlikte olduğu kişi tarafından en az bir kere ekonomik şiddete maruz kaldığı görülmüştür. Çalışmaya engel olma ya da bir işten ayrılmaya neden olma en sık karşılaşılan ekonomik şiddet biçimidir. Dijital flört şiddeti, dijital iletişim araçlarının baskı, kontrol ve denetim unsuru olarak kullanılması şeklinde tanımlanabilir. Bir araştırmaya göre kadınlar ve erkekler dijital flört şiddetini kanıksamaktadır (Kaplan, 2020: 536). Kadın katılımcılarla gerçekleştirilen bir başka araştırmaya göre kadınlar yalnızca yakın partnerleri tarafından değil partnerlerinin arkadaşı ya da akrabası olan erkekler tarafından da dijital şiddete maruz kalmaktadır (Yıldız, Özarslan, 2022: 95). Sosyal flört şiddeti, bir partnerin diğerini içinde bulunduğu sosyal çevreden uzaklaştırmaya, soyutlamaya yönelik gerçekleştirdiği davranışların tamamı şeklinde tanımlanabilir. Sosyal flört şiddetine maruz kalan bireyler sosyal destek mekanizmalarının yardımını alamadığı için yalnızlaşabilirler (Kaplan, 2020: 534). Israrlı Takip, kişinin tehlike altında hissetmesine, güvenliğinden endişe duymasına neden olan, tekrar eden ve istenmeyen bir ilgi şeklidir. Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması kapsamında Türkiye genelinde ısrarlı takiple ilgili ilk defa veri toplanmıştır. Bu verilere göre yaklaşık her 10 kadından 3'ü hayatı boyunca bir kez bu şiddet biçimine maruz kalmıştır. En sık görülen ısrarlı takip davranışı ise %19 ile telefonla aramaktır (Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü, 2014: 34).

Flört şiddetine yönelik başlıca risk faktörlerine bakıldığında; ruh sağlığı sorunları (depresyon, anksiyete vb.), alkol ve madde kullanımı, riskli cinsel davranışlar, sağlıksız ilişki ve akran şiddeti, çocukluk çağında istismara maruz kalmak ya da şiddete tanık olmak, demografik bilgiler (cinsiyet, yaş, ırk vb.), toplumsal cinsiyet rollerini benimseme nedeniyle şiddeti meşrulaştırmak ya da şiddeti kabullenmek şeklinde sıralanabilir (Vagi vd., 2013: 4; Aslan vd., 2008: 10; Terzioğlu, Yıldırım, 2018: 285; Güleç vd., 2012: 129; Taquette, Monteiro, 2019: 144; Dutton, 1995:596; Joppa, 2020:334).

Yapılan araştırmalar toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin flört şiddetinin temelinde yer alan risk faktörlerinden biri olduğunu ortaya koymaktadır (Taquette, Monteiro, 2019; Aslan vd., 2008; Bell ve Naugle, 2008). Toplumsal cinsiyet kavramı doğuştan edinilen özelliklerin ötesinde bireylere cinsiyetleri nedeniyle toplum tarafından yüklenen rol ve sorumluluklar olarak tanımlanabilir. Toplumsal cinsiyet rolleri öncelikle aile, sonrasında ise bütün toplumsal kurumlar tarafından birbirini destekleyici biçimde var olup sürekli yeniden üretilmektedir (Şahin, Birincioğlu, 2020: 195). Toplum tarafından tanımlanan toplumsal cinsiyet rolleri kadının mağduriyetine, eşitsiz bir muameleye maruz kalmasına ve erkeğin şiddet içeren davranışlarda bulunmasına neden olmaktadır (Bell ve Naugle, 2008: 1097).

Erkeği kadından üstün gören, kadını ve erkeği dışlayıcı bir şekilde birbirinden ayırıtıran toplumsal cinsiyet rollerinin etkisiyle kısıtlamak, baskı yapmak, denetlemek, kıskançlık, aşırı sahiplenmek, şiddet

içeren davranışlarda bulunmak normalleşmektedir. Erkeğin eş, flört, abi, baba gibi rollerle partnerini, kardeşini, kızını kontrol altında tutmak, disipline etmek amacıyla şiddet uygulaması toplum tarafından kabul edilebilir olarak görülebilmektedir (Şahin, Birincioğlu, 2020: 194; Cinsel Şiddetle Mücadele Derneği, 2017: 7). Bu durum şiddetin toplum tarafından meşrulaştırılmasına ve şiddete karşı toplumsal bir duyarsızlaşmaya neden olabilmektedir.

Casey ve arkadaşları tarafından yapılan araştırmada toplumsal cinsiyet ideolojisini ve geleneksel erkeklik normlarını benimseyen erkeklerin, bu normları benimsemeyen erkeklere kıyasla kadın partnerlerine yönelik fiziksel şiddet uygulama ve cinsel saldırıda bulunma sıklıklarının iki kat daha fazla olduğu görülmüştür (Casey vd., 2016: 13). Birçok araştırmacı toplumsal cinsiyet rollerini benimseyen bireylerin flört şiddetine yönelik kabullenici bir tutum sergileme ve flört şiddeti faili olma oranlarının daha yüksek olduğunu, toplumsal cinsiyet rollerini benimsemenin flört şiddeti mağduru veya faili olma riskini arttırdığını belirtmiştir (Aslan vd., 2008: 10; Terzioğlu, Yıldırım, 2018: 285; Taquette, Monteiro, 2019: 143; Malhi vd., 2020: 9; Fidan, Yeşil, 2018:22).

Toplumsal cinsiyet eşitsizliği, erkeklerin özellikle romantik ilişkilerde partneri üzerinde baskı kurmasına, otoritesini kabul ettirmesine ve bunları hak olarak görmesine yol açmaktadır. Kadının davranışlarını korku uyandırarak kontrol altında tutmanın amaçlandığı erkek egemen toplum yapısında toplumsal cinsiyete dayalı şiddet ortaya çıkmaktadır.

Kadını birçok alanda sınırlandıran toplumsal cinsiyet rolleri erkeklere “güçlü, lider, mantıklı, duygusal olmayan” gibi sıfatlar yüklemesi nedeniyle şiddete maruz kalan bir erkeğin bunu kendine ve topluma itiraf etmesine engel olmaktadır. Bununla beraber erkekler yaşadıkları mağduriyete yönelik herhangi bir bildirimde bulunmayı ya da destek almayı “zayıflık” olarak algılayabilmektedir. Ataerkil toplum ve toplumsal cinsiyet rolleri, iki yönlü olarak kadının da erkeğin de dezavantajlı konuma düşmesine neden olmaktadır (Akdeniz Adıyaman, 2023: 409).

Toplumsal cinsiyet rolleri ve ataerkil düzenin derinlerinde yer alan norm ve değerler kadını da erkeği de etkilemektedir. Taquette ve Monteiro (2019) tarafından 35 makale incelenerek gerçekleştirilen çalışmada hem kadınların hem de erkeklerin %50'nin üzerinde flört şiddeti mağduru olduğu ancak flört şiddetinin kadınlar için daha ciddi sonuçlarının olduğu görülmüştür.

Flört şiddeti kişilerarası şiddet türlerinden biri olup ciddi bir toplumsal sorundur. Birçok toplumda yaygın olarak görülen ve karmaşık bir olgu olan flört şiddeti çeşitli nedenlerle ortaya çıkabilmektedir. Ancak flört şiddetinin önemli nedenlerinden biri toplumsal cinsiyet eşitsizliğinden kaynaklanan cinsiyetler arası hiyerarşik düzendir (Akdeniz Adıyaman, 2023: 409; Cinsel Şiddetle Mücadele Derneği, 2017: 53).

Belirtilen durumlar toplumsal bir sorun olan ergenler arasında yaşanan flört şiddetine yönelik koruyucu ve önleyici müdahalelerin gerçekleştirilmesi amacıyla öncelikle konuya ilişkin farkındalık sağlamanın, flört şiddetini nedenleri ve risk faktörleriyle anlamanın ve flört şiddeti olgusunu toplumsal

cinsiyet rolleri bağlamında incelemenin önemini ortaya koymaktadır. Bununla birlikte bireylerin hem ilk flört deneyimini (Yörük Tepe, 2021; Çoban vd., 2020; Alptekin, 2019) yaşadığı dönem olması hem de ilk flört şiddeti mağduriyetini (Burcky, 1988; Bonomi, 2013; Kadı vd., 2019; Smith vd., 2017) yaşadığı dönemi kapsamı nedeniyle 15-18 yaş aralığındaki ergenler araştırmaya dahil edilmiştir. Yapılan literatür taramasında Türkiye’de flört şiddetiyle ilgili yapılan çalışmalarda belirtilen örneklem grubunun görüş ve deneyimlerine yönelik araştırmaya rastlanmamış, bu anlamda bilgi eksikliğinin olduğu gözlemlenmiştir. Sayılan gerekçelerden ötürü toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında ergenlerin flört şiddetine yönelik görüş ve deneyimlerine yer veren nitel bir çalışmaya rastlanmamış olması araştırmanın problemini oluşturmaktadır.

Bu araştırma kapsamında toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında ergen flört şiddeti mağdurlarının flört şiddetine yönelik görüş ve deneyimleri incelenmek istenmiştir. Bununla birlikte ergenler arasında yaşanan flört şiddetini anlamak, önlemeye yönelik yapılacak çalışmalara katkıda bulunmak amaçlanmıştır.

2. AMAÇ

Bu araştırmanın amacı toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında ergen flört şiddeti mağdurlarının flört şiddetine yönelik görüş ve deneyimlerinin incelenmesidir. Bununla birlikte ergenlerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin bakış açılarını fark etmek, ergenler arasında yaşanan flört şiddetini anlamak, önleyici nitelikteki çalışmalara katkıda bulunmak amaçlanmaktadır.

Bu amaçla araştırmanın alt amaçları:

1. Ergen flört şiddeti mağdurlarının toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin düşünceleri nasıldır?
2. Ergen flört şiddeti mağdurlarının flört şiddetine ilişkin deneyimleri nelerdir?
3. Ergen flört şiddeti mağdurlarının toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin düşüncelerinin flört şiddeti mağduriyetlerine etkisi nasıldır?
4. Toplumsal cinsiyet beklentilerinin ergen flört şiddeti mağdurlarının destek arama sürecine etkisi nasıldır?

3. YÖNTEM

Bu çalışma nitel araştırma yöntemiyle gerçekleştirilmiş olup nitel araştırma tekniklerinden biri olan görüşme yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırmalar katılımcıların bir durum ya da olaya yönelik bakış açılarını, deneyimlerini ve yorumlarını ortaya koyma olanağı sağlar (Creswell, 2013: 46). Yapılan araştırmada nitel araştırma desenlerinden fenomenoloji (olgubilim) deseni kullanılmıştır. Fenomenolojik araştırma bireylerin bir olgu ya da durumla ilgili deneyimlerinin ortak özelliklerinin tanımlanması ve

hakkında detaylı bilgiye sahip olunmak istenen konuların anlamlandırılmasına odaklanır (Creswell, 2013:77; Yıldırım, Şimşek, 2021: 66).

3.1. Çalışma Grubu

Nitel araştırmalarda örneklem büyüklüğünün belirlenmesinde toplanan verilerin kalitesinin ve bilgi zenginliğinin dikkate alınması gerektiği yönünde yaygın bir görüş bulunmaktadır (Sandelowski, 1995:183). Bu doğrultuda araştırmacının örneklem seçiminde amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmış olup görüşmeler veri doyumuna ulaşana kadar devam etmiştir. Bu kapsamda bireylerin hem ilk flört deneyimini (Yörük Tepe, 2021; Çoban vd., 2020; Alptekin, 2019) yaşadığı dönem olması hem de ilk flört şiddeti mağduriyetini (Burcky, 1988; Bonomi, 2013; Kadı vd., 2019; Smith vd., 2017) yaşadığı dönemi kapsamı nedeniyle araştırmacının örneklemini, 15-18 yaş aralığında bulunan, geçmişte flört ilişkisi yaşayan veya mevcut bir flört ilişkisi bulunan, bu ilişkilerinde şiddete maruz kalmış, kendini kadın veya erkek olarak tanımlayan 12 kişi oluşturmaktadır.

Katılımcılar Bolu ilinde ikamet etmektedir. Katılımcılara kartopu örnekleme yöntemi kullanılarak ulaşılmıştır. Kartopu veya zincirleme örnekleme yönteminde araştırmayla ilgili gerekli bilgi birikimine sahip bireylerden biri ya da birkaçı aracılığıyla diğer kişilere ulaşılarak (Böke, 2014: 129), bir bireyden diğer bireye, diğer bireyden de olaylara ulaşılarak bilgilerin zenginleştirilmesi sağlanmış olur (Creswell, 2013: 158). Görüşme yapılan ilk katılımcıya araştırma sürecine tanık olan, flört şiddeti mağduru olan ergen bir yakınının bulunduğunu ifade eden bir yetişkin aracılığıyla ulaşılmış olup gönüllük esası dikkate alınarak araştırmaya dahil edilmiştir. Sonraki katılımcıya ilk katılımcı, daha sonraki katılımcılara önceki katılımcıların yönlendirmesi ile ulaşılmıştır. Elde edilen veriler şifreli bir klasörde saklanmıştır.

3.2. Veri Toplama Araçları

Araştırmada nitel araştırma veri toplama tekniklerinden biri olan görüşme yöntemi kullanılarak veriler elde edilmiştir. Görüşme tekniğinde sözcüklerle ifade edilenlerin yüzeysel anlamlarının ötesinde derinlerde yer alan anlamların da gözlemlenebilmesi, gerçek dışı ifadelerin farkına varılabilmesi ve belirsizlik içeren cevapların görüşme sırasında netleştirilmesi mümkündür (Karasar, 2022: 211). Araştırma soruları literatür taraması sonucunda hazırlanmıştır. Görüşme türleri arasında yer alan yarı yapılandırılmış görüşmelerde araştırmacının konuyu netleştirmek ve derinlemesine inceleyebilmek amacıyla önceden hazırladığı formda yer alan sorulara ek olarak başka sorular yöneltme imkânı bulunmaktadır (Yıldırım, Şimşek, 2021: 130).

Kişisel Bilgi Formu: Kişisel Bilgi Formu araştırmacı tarafından oluşturulmuştur. Katılımcıların sosyo-demografik özelliklerine yönelik 11 sorudan oluşmaktadır

Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu: Araştırmacılar tarafından hazırlanan soru formu, katılımcıların toplumsal cinsiyet rollerine ve flört şiddetine ilişkin görüş ve deneyimlerine yönelik detaylı bilgi toplamak amacıyla oluşturulmuştur.

Araştırma doğrultusunda Mart 2024- Nisan 2024 tarihleri arasında her biri 40 dk süren 12 görüşme gerçekleştirilmiştir. Görüşmelerden önce katılımcıların ailelerine araştırmaya ilişkin bilgi verilmiş ve ailelerin sözlü ve yazılı onamı alınmıştır. Daha sonra katılımcılara araştırmının amacı, gizlilik ve gönüllülük esası, veri kaybı yaşanmaması amacıyla görüşmenin kayıt altına alınacağı gibi konular hakkında detaylıca bilgi verilmiş, katılımcıların sözlü ve yazılı onamı alınmıştır.

3.3. Verilerin Analizi

Nitel veri analizinde araştırmacı elde ettiği verilerden anlam üretmek, sınıflandırma ve yorumlamalarda elde edilen verileri sadeleştirip bu verilerin neyi temsil ettiğini keşfetmek ve tanımlamak amaçlanmaktadır (Çelik vd., 2020: 380). Bu araştırmada nitel veri analizi yöntemlerinden biri olan içerik analizi yöntemi kullanılmıştır.

Araştırma gönüllü olarak katılım sağlayan 12 kişi ile gerçekleştirilmiştir. Gizlilik esası dikkate alınarak kadın katılımcılar K1, K2, K1.....K6; erkek katılımcılar E1, E2, E3.....E6 şeklinde kodlanarak numaralandırılmıştır. Görüşmeler sırasında ses kaydı alınarak elde edilen veriler Microsoft Office Word programıyla yazıya aktarılmıştır. Yazıya aktarım sonucunda 72 sayfalık görüşme dökümü ortaya çıkmıştır. Elde edilen dökümler birkaç defa okunmuş, benzerliklerine ve ortak kavramlara göre kodlamalar yapılmıştır. Veri analizi sırasında MAXQDA 2024 nitel veri analizi programı kullanılarak kodlar, temalar ve alt temalara ayrılmıştır.

4. BULGULAR

Yapılan içerik analizi sonucunda 3 tema elde edilmiştir. Bu temalar; (1)“Ergen Flört Şiddeti Mağdurlarının Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Düşünceleri”, (2)“Ergen Flört Şiddeti Mağdurlarının Flört Şiddetine İlişkin Deneyimleri” (3) “Ergenlerin Flört Şiddeti Mağduriyetine İlişkin Destek Arama Sürecine Toplumsal Cinsiyet Rollerinin Etkisi” şeklindedir.

Tablo 1: Sosyodemografik Özellikler

Katılımcılar	Cinsiyet	Yaş	Eğitim Durumu	İlişki Durumu	Aile Türü	Anne Eğitim Durumu	Baba Eğitim Durumu	Ailenin Aylık Geliri	Anne-Baba Birliktelik Durumu	Kardeş Sayısı (Kendi Dahil)
E1	Erkek	17	Lise (Devam ediyor)	İlişkisi var	Çekirdek aile	Okur Yazar	Üniversite	17.000 ve altı	Evli	8
E2	Erkek	16	Lise (Devam ediyor)	İlişkisi yok	Geniş aile	Ortaokul	Ortaokul	17.001-27.000 arası	Evli (Evlat edinilmiş çocuk)	2
K1	Kız	15	Lise (Devam ediyor)	İlişkisi yok	Çekirdek aile	Lise	Üniversite	47.001 ve üstü	Evli	3

K2	Kız	15	Lise (Devam ediyor)	İlişkisi yok	Çekirdek aile	Okur-yazar değil	Ortaokul	37.001-47.000 arası	Evli	6
K3	Kız	16	Lise (Devam ediyor)	İlişkisi yok	Çekirdek aile	Lise	Üniversite	17.001-27.000 arası	Evli	3
K4	Kız	17	Lise (Devam ediyor)	İlişkisi yok	Çekirdek aile	İlkokul	Okur-yazar değil	27.001-37.000 arası	Evli	4
K5	Kız	15	Lise (Devam ediyor)	İlişkisi yok	Çekirdek aile	Ortaokul	Ortaokul	47.001 ve üstü	Evli	4
K6	Kız	15	Lise (Devam ediyor)	İlişkisi yok	Çekirdek aile	Ortaokul	Lise	17.001-27.000 arası	Evli (Üvey Baba)	3
E3	Erkek	18	Lise (Devam ediyor)	İlişkisi yok	Tek ebeveynli aile	Bilinmiyor	Ortaokul	17.001-27.000 Arası	Boşanmış	1
E4	Erkek	17	Lise (Devam ediyor)	İlişkisi var	Çekirdek aile	Yüksek Lisans	Yüksek Lisans	47.001 ve üstü	Evli	2
E5	Erkek	18	Lise (Devam ediyor)	İlişkisi var	Çekirdek aile	Lise	Üniversite	47.001 ve üstü	Evli	4
E6	Erkek	17	Lise (Devam ediyor)	İlişkisi var	Çekirdek aile	İlkokul	İlkokul	17.001-27.000 Arası	Evli	2

Araştırmada yer alan katılımcıların altısı erkek altısı kadın olup tamamı lise düzeyinde öğrenim görmeye devam etmektedir. Katılımcılardan dördünün mevcut bir ilişkisi varken sekizinin ilişkisi yoktur. Katılımcıların yaşları 15-18 arasında değişmekte olup yaş ortalamaları 16,3'tür. Katılımcılardan biri geniş aile, biri tek ebeveynli aile, on kişi ise çekirdek aile yapısına sahiptir. Bununla birlikte katılımcıların biri (E2) evlat edinildiğini, biri (K6) üvey baba ile büyümüş olup biyolojik babasıyla hiçbir iletişiminin bulunmadığını, biri (E3) de çocukluk döneminde “annesinin kendisini bırakıp gittiğini” belirtmiştir.

4.1. Tema 1: Ergen Flört Şiddeti Mağdurlarının Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Düşünceleri

“Ergen Flört Şiddeti Mağdurlarının Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Düşünceleri” teması incelendiğinde “Cinsiyet Rollerine İlgili Stereotipler” ve “Ev İçi Görev ve Sorumluluklar”, “Cinsiyet Rollerine ve Toplumsal Beklentiler” olmak üzere 3 alt tema ortaya çıkmıştır.

4.1.1. Alt Tema 1: Cinsiyet Rollerine İlgili Stereotipler

Erkek katılımcılar genel olarak erkeğin “evi geçindirmek, para kazanmak, güçlü olmak ve korumak”, kadının “eşine ve ailesine psikolojik destek sağlamak, anne olmak, çocuğa bakmak” gibi görevleri

olduğunu ifade etmiştir. Erkek katılımcıların geleneksel cinsiyet rollerini benimsediği ve içselleştirdiği görülmüştür.

“En başta iyi bir eş, ilerleyen dönemlerde de iyi bir anne olması lazım kadının... Kadın anlayışlı olmalı, yeri geldiğinde alttan alması gerekiyor. Sonuçta kavga çıktığında biri alttan almazsa olay büyür (E6).”

“Kadın erkeğe destek olmalı, erkek işten eve gelince onunla dertleşecek, anne olacak, psikolojik olarak sürekli destek olmalı eşine (E5).”

“Kadının genellikle aileye zihinsel olarak daha fazla yardım etmesi gerekir. Erkek işten gelir, kafası dağınık olur, erkeğe psikolojik olarak yardım etmesi gerekir. Kendini daha hızlı toparlaması gerekir (E4).”

“Kadının erkeği psikolojik olarak rahatlatması, mutlu etmesi gerekiyor...Kadının sorunlara karşı sürekli kendini siper etmesi gerekiyor. Erkeğin evin gelirine yardımcı olması gerekiyor. Bu kesinlikle erkeğin sorumluluğu. Çünkü bir ailenin temel taşıını oluşturan erkektir... Kadının evde bir düzen kurması gerekiyor, yani gelecek planını hazırlayabilir (E1).”

Bazı katılımcıların kadının “narin ve kibar” olması gerektiğini, erkeğin ise kadına “sahip çıkması, koruması” gerektiği yönündeki ifadeler şu şekildedir:

“Erkek güçlü olmak zorunda, kadın ise narin ve kibar olmak zorunda. Güçten kastım geçindirme ve aileyi koruma. Kimse “Ne yapıyorsun lan koç” diyen bir kadınla sevgili olmak istemez... Kadınlar biraz daha rahatına düşkün... Kadının karnını doyuramıyorsan hiç evlenme... Erkek kadına bakmak zorunda (E2).”

“Erkek güç bakımından kadından biraz daha üstün olduğu için kadınlar bazı durumlarda kendini koruyamıyor, o güveni vermesi gerekiyor. Dışarda bazen sapık insanlar yüzünden taciz, tecavüz olayları gerçekleşebiliyor. Yani onu koruyacak bir birey olmalı erkek. Kadına sahip çıkmalı ...(K2).”

“Hem koruması olsun, geliri gideri olsun bunları erkek yapmak zorunda. Bu onun kendi sorumluluğu. Kadının erkeğin sıkıştığı yerde ona bir el, bir destek olması, ona bir mutluluk vermesi gerekiyor (E1).”

4.1.2. Alt Tema 2: Ev İçi Görev ve Sorumluluklar

Kadın katılımcıların tamamı “ev işlerinin kadının sorumluluğu olduğuna dair bir algının” bulunduğunu belirtmiş olup ev içi görev ve sorumlulukların “dönüşümlü, dengeleyerek” yapılması ya da “yetenek ve becerilere göre” paylaşılması gerektiğini vurgulamıştır. Kadın katılımcıların ataerkil düzenin benimsendiği toplumsal yapıdan kaynaklanan cinsiyetlere yönelik ev içi görev ve sorumluluklarının farkında olduğu ve toplumsal cinsiyete yönelik eşitlikçi bir bakış açısına sahip olduğu görülmüştür.

“Her iki tarafında birbirine yardım etmesi gerekir. Ev işlerini birbirleriyle dönüşümlü olarak yapabilirler. Mesela biri yemek yapar biri temizlik yapar (K6).”

“Bence hem kadının hem de erkeğin çalışması lazım. Kadın çalışıyor diyelim, erkek evin işlerini görmeli. Erkek çalışıyorsa kadın ev işlerini görmeli, dengelemeleri lazım. Kadın bulaşıkları daha iyi yıkayabiliyorsa kadın onu yapsın, erkek daha güzel yemek yapıyorsa erkek yemeği yapmalı. Kim neyi daha iyi yapabiliyorsa o işi yapması lazım... Yeteneklere göre (K1).”

“Erkeğin market alışverişi, fatura ödeme gibi kadınların da daha çok ev içinde iş, çocuklara bakmak gibi, yemek yapmak gibi sorumlulukları oluyor. Yani olan bu. Ama bence sorumluluklar, görevler eşit şekilde dağıtılmalı ve aynı şeyleri aynı kişi sürekli yapmamalı. Değiştirerek yapmalılar (K3).”

“Kadın evde oturur, ev işiyle ilgilenir, çocuk bakar. Erkek çalışır, eve ekmek getirir gibi bir algı var. Ama ben öyle olduğunu düşünmüyorum. Bence iki tarafta her şeye elini atmalı, kadın da çalışmalı erkek de... (K4).”

Erkek katılımcıların çoğu ev içerisinde erkeğin öncelikli görevinin “para kazanmak ve maddi işler”, kadının öncelikli görevinin “annelik ve çocuk bakımı” olması gerektiğini aktarmıştır. Erkeğin çalışma hayatında, kadının ise öncelikli olarak ev içerisinde betimlenmesinin kadının çalışma hayatına katılımının önünde engel oluşturabilecek bir bakış açısı olduğu düşünülmektedir.

“Maddi olarak yapılması gereken şeyleri erkek yapmalı, ev işlerini de ortak yapmalılar ama büyük çoğunluğu da kadın yapmalı. Erkek para işlerini yapmalı, faturalar gibi. Çünkü erkekler daha çok çalışır (E5).”

“Erkeğin belli zaten, erkek işe gider, para kazanır, evi geçindirir. Erkek eve bakacak, çocukları varsa işten gelince çocuklarıyla oynayacak. Kadın gerçekten anne diyebileceğimiz insanlar olacak, annesi benim gibi olan insanlarda bu geçerli değil. Gerçekten anne gibi derken çocuğunun büyümesinde destek olabilecek... Kadın çocuğuna destek olmalı (E3).”

“Ev içerisinde eşimden çocuğa bakmasını beklerim. Tek sorumluluğu çocuğa bakması. Benim görevimin de evin güvenliği olması gerekiyor (E1).”

“Mecburen erkek evi geçindirmek ve korumak zorunda, sonuçta senin namusun. Kadın ise çocuklara bakmak ve evin düzeni...Market alışverişinde de kadın listeyi çıkartır, erkek alır gelir. Kadın çalışıyorsa bile erkek yapar (E2).”

Erkek katılımcıların erkeğin ekonomik sorumlulukları ve koruyucu rolünü üstlenmesi, kadının ise ev içerisinde sorumluluk alması ve çocuk bakımını üstlenmesi gerektiğine yönelik görüşlerinin geleneksel cinsiyet rollerinin devam ettirilmesine ve cinsiyet eşitsizliğinin pekiştirilmesine neden olduğu düşünülmektedir.

4.1.3. Alt Tema 1: Cinsiyet Roller ve Toplumsal Beklentiler

Katılımcılar genel olarak erkeğin “çalışması gerektiği”, kadının “ev işleri yapması gerektiği” yönünde toplumsal bir baskının olduğunu ifade etmiştir. Bazı katılımcılar ailelerin erkekten “gelecekte aileye bakması” yönünde beklentilerin olduğunu ifade etmiştir. Bu durum erkek çocuktan ekonomik güvenliği ve maddi destek sağlama yönündeki toplumsal beklentileri ortaya koymaktadır.

“Evde bir iş yapılacak mesela, tamirat olur, tadilat olur, sen erkeksin bunu yapmalısın, daha güçlüsün deniyor hemen. Kızlar için de çamaşır toplanacaksa ev işi yapılacaksa bu görev senindir deniyor kızlara. Evlenen erkekten ailesine bakması bekleniyor, hep bu söylenerek baskı yapılmamalı, kadınlar da çalışabilir (E4).”

“Ailem, dedemler tarafından beklenen onlar yaşlanınca onlara bakmam, küçükken biz sana baktık, büyüdüğünde sen bize bakmalısın gibi bir beklenti var. Erkekten bekleniyor bunlar, iş sahibi olacaksın, bizi geçindireceksin, ev alacaksın, araba alacaksın, yuva kuracaksın... (E3).”

“Erkeklerden “Sen erkeksin çalışman lazım.” şeklinde beklenti var. Erkeğin çalışmak gibi bir sorumluluğu var, genelde öyle oluyor. Kadının da eve bakması gibi şeyler bekleniyor. Ama bence kadın ve erkek eşit şekilde çalışmalı, eve bakmalı (K3).”

“Mesela sen kızsın, baban sana iş bul diye zorlamaz, evlenmesen bile bakar sana. Ama erkek olsan öyle değil işte. Erkek olarak nasıl olursan ol yine işi bulman gerekiyor, evlenmen gerekiyor ve o eve para getirmek zorundasın. Ondan sonra mesela erkeklerin güçlü olması beklenir. Ağlamaması beklenir çünkü ağlayan erkeği güçsüz olarak sayar toplum. Bence bunu kırmak gerekiyor. Sonuçta onlar da insan (E2).”

Bazı katılımcılar erkeklerden “korumaya yönelik beklentiler”, “para kazanmaya yönelik beklentiler”, kadınlardan “okul başarısı”, “ev içi işlere yönelik beklentiler” olduğunu düşündüklerini ifade etmiştir. Erkek katılımcılardan birinin erkeklerden beklendiğini ifade ettiği korumaya yönelik beklentileri ve para kazanmaya yönelik beklentileri içselleştirdiği ve hak verdiği görülmüştür.

“Sınıf öğretmenimiz erkekleri ve kızları kıyaslayıp kızların daha çok çalışması gerektiğini söylüyor. Ailemizde de kızların daha fazla iş yapıp okula gitmekle beraber iş yapmaları gerekiyor. Ev işi olsun, babaya yardım olsun, abiye yardım olsun bu tür şeyler kızlarda (K2).”

“Erkekten beklenen para kazanacaksın, çok duygusal olmayacaksın. Güçlü ve korumacı olmak zorunda erkekler. Mesela sevgilin var, otobüste biri taciz ediyor, ben o adamı döverim orada, korumacılık budur. Giyinmesine karışmam istediği gibi giyinsin ama biri ellerse de öldürürüm, yani döverim. Beklenen de bu bence. Ki olması gereken de bu (E2).”

4.4. Tema 4: Ergen Flört Şiddeti Mağdurlarının Flört Şiddetine İlişkin Deneyimleri

“Ergen Flört Şiddeti Mağdurlarının Flört Şiddetine İlişkin Deneyimleri” teması incelendiğinde “Flört Şiddeti Süreci” “Flört Şiddetinin Etkileri” ve “Flört Şiddetine Rağmen Devam Etmek” olmak üzere 3 alt tema ortaya çıkmıştır.

4.4.1. Alt Tema 1: Flört Şiddeti Süreci

Erkek katılımcılardan ikisi ilişkilerde erkeklerden cinsel anlamda bir beklenti olduğunu, beklentinin karşılanmaması halinde erkeklerin cinsel baskıya ve şiddete maruz kaldıklarını belirtmiştir.

“İlk ilişkimde. Hoşlandığım kişi sürekli bedenimde bir yerlere dokunuyordu. Kendimi ona âşık olduğuma ikna etmeye çalışıyordum ama o tam tersine bir daha şey yönünden, hani cinsellik anlamında ilerleme kat ediyordu... Bedensel anlamda her şekilde dokunmaya çalışmışlığı var yani... İlk başlarda güzel bir şekilde yaklaşmıştı ama sonlara yakın cinsel olarak yaklaşmaya çalıştı. Bir müddetten sonra ben rahatsız olduğumu söyledim. O da “Eğer bunu yapamayacaksak neden ilişki yaşıyoruz?” dedi (E1).”

“Benden cinsel birliktelik beklentisi vardı. Akşam aramalarda cinsel içerikli konuşuyordu. Boş boş konuşma kapat diyordum, yüzüne kapatıyordum... Rahatsız oluyordum. Temasta falan da bulunmaya çalışıyordu. İlkte anlamadım. Belki kızın temas bağımlılığı falan vardır diye düşündüm. Alt bedenime dokunup duruyordu (E2).”

Kadın katılımcılar maruz kaldıkları cinsel şiddetin “cinsel birliktelik için zorlamak, cinsel temasa zorlamak, cinsel içerikli konuşmalarda bulunmak, kendi çıplak fotoğraflarını atmak ve partnerinden çıplak fotoğraflar istemek,” gibi şekillerde ortaya çıktığını ifade etmiştir.

“Diğer ilişkimde çocuk Adana’ya taşınmıştı. Sonra bana “Nude atar mısın, sende bende ayrı şehirlerdeyiz, kimse yok, kimse görmeyecek” deyip duruyordu (K2).”

“Cinsel anlamda baskı yaşadım, istemediğim şeylere zorladı beni...Bu cinsel anlamda zorlamaların içinde zorla fotoğraf istemek de var, cinsel ilişkiye zorlamak da var. Ben bunların hiçbirini kabul etmedim. Bana çıplak fotoğraf at, benimle şimdi şöyle şeyler yap gibi şeyler söylüyordu. Bedenime dokunmaya çalışıyordu. Bir kere doğum gününde buluşmuş-tuk, otururken bir anda benim eşofmanımın düğümünü açmaya kalktı. Ben ittirdim onu. İlişkimizin sonlarına doğru bunları yaşamaya başladım. Benden çıplak fotoğraflar istiyordu, kendi çıplak fotoğrafını bana atmıştı, o bana attığı için sanki benim de ona atmam gerekiyormuş gibi davranıyordu. Bunu çok sık yaşıyorduk, ben çocuğa normal konular açmaya çalışıyordum sürekli, o da konuyu cinselliğe çekiyordu her seferinde. Rahatsız olduğumu söylememe rağmen devam ediyordu (K6).”

Erkek katılımcıların “erkeğin para kazanması, aileyi geçindirmesi gerektiği” konusundaki toplumsal cinsiyet rollerini benimsemesinin romantik ilişkide ekonomik şiddete maruz kalma riskini arttırabil-mekte ya da risk faktörü olarak ortaya çıkabilmektedir.

“...Sürekli bir şeyler istiyordu. Yeni hediyeler, yeni şeyler. Hani ona daha çok yanına yak-laşmam için maddi olarak istemde bulunurdu. Mesela “Bilgisayarımın klavyesi bozuldu bana yeni bir klavye alır mısın? Ne kadar diyordum, atıyorum 700 lira. Bunu yapmadı-ğında kendinden mahrum ediyordu (E1).”

“Bir şey alacağı zaman hep ben giderdim. Mesela sigara içiyordu, hep beni almaya gön-derirdi. Hesapları hep ben öderdim. Zaten ben de izin vermem ödemesine (E2).”

“Kız arkadaşım beni yanına çağırırken kıyafetimi kendi seçiyordu, istemediği bir şey giyin-ce “Böyle gelersen yanıma gelme, seninle oturmam.” diyordu. Giyinişimi kendine beğen-diremiyordu herhalde. Cebimdeki parayı soruyordu, cebimde az para olduğunda yanıma gelme diyordu, arabanın ya da motorun bende olup olmadığını soruyordu ve ona göre yanına çağırıyordu. Gidiyordum yanına kendine bir şeyler ısmarlatıyordu ya da gezdirtiyordu kendini...İlişkimizin başlarında böyle değildi, ortalarına doğru iyice açık etti kendini. Her dışarı çıktığımızda bunları yaşıyorduk (E4).”

Kadın katılımcılar psikolojik şiddete maruz kalma şekillerini; giyim tarzına, arkadaş çevresine ve git-tiği yerlere müdahale etme, hakaret etme; dijital şiddete maruz kalma şekillerini ise sosyal medya hesaplarının şifresini isteme, paylaşılan fotoğraflara karışma, iletişim kurulan arkadaşlara karışma, hoşlanmadığı insanları takipten çıkarma olarak ortaya çıktığını vurgulanmıştır. Bununla birlikte kadın katılımcılar tarafından ifade edilenler doğrultusunda zaman zaman maruz kaldıkları psikolojik şidde-tin fiziksel şiddete dönüştüğü, bu şekilde partnerlerinin kendi isteklerini gerçekleştirmeye çalıştığı görülmüştür.

“Sosyal medya hesabım ondaydı, sürekli karıştırıyordu, arkadaşlarımı çıkarıyordu. Fotoğ-raflarıma karışıyordu. Siliyordu arkadaşlarımı haberim olmadan. Arkadaşlarımın paylaştığı benim olduğum fotoğraflara “Bu ne? açık çıkmışsın burada” deyip arkadaşlarımdan fotoğrafı silmelerini istiyordu. Hatta birkaç sefer kavga çıkarttı. Kıyafetlerime, giyinişime, hareketlerime (yüksek sesle konuşmam, yüksek sesle gülmem), nereye gittiğime karışı-yordu (K3).”

“İlk olarak sevgili olduktan iki-üç hafta sonra ortaya çıkmıştı. Önce hesabımın şifresini vermiştim. Yakın bir arkadaşımın mesajını görmüştü. Aynı okulda olduğumuz için not iste-

mişti benden. Mesajda “gülüm” demişti. Gülümü de arkadaşım herkese kullanır. Bundan dolayı çocuğu takipten çıkarmıştı. Sonra tartıştık. Tamam dedim, bu seferlik haklı. Ama ondan sonra bunlar devam etti. Çok fazla kıskanıyordu. Arkadaşlarımla buluşmamı istemiyordu...Sosyal medyaya fotoğraf atmamı istemiyordu (K1).”

“Benimle sevgiliyken başka kızlarla fazla samimiyet kurması benim hoşuma gitmiyordu ve bunu kısıtlamam ona karşı bir şiddete dönüşüyordu. O da benim yakın erkek arkadaşlarımla görüşmeme karışıyordu. Kız-erkek karışık çıkmama karışıyordu. Dışarı çıkmama karışıyordu. Tartışırken kendini tutamayıp hakaretler ediyordu. “Aptalsın, kafanda kuruyorsun, bir şey bilmiyorsun.” gibi şeyler söylerdi. Bir keresinde ilişkimiz hakkında konuşmamamı istemediği için elimi çimdiklemişti (K2).”

Erkek katılımcılardan bazıları yaşadığı psikolojik şiddeti “eve dönüş saatine müdahale etmek, arkadaş çevresine yönelik kısıtlamalarda bulunmak, sürekli iletişim kurmaya çalışmak, küfretmek, hesap sormak” gibi şekillerde ortaya çıktığını ifade etmiştir. Yaşanan dijital şiddet ise “arkadaşları takipten çıkarmak, mesajları kontrol etmek, telefon karıştırmak” olarak aktarılmıştır. Bir erkek katılımcının, partnerinin “kıskançlık” gerekçesiyle kendisine yönelttiği fiziksel şiddeti (tokat atmak, çimdiklemek), haklı bulduğu, normalleştirdiği görülmüştür.

“Çok fazla baskıya maruz kaldım. Arkadaşlarımla yanına gidemiyordum...Okey atmaya gidiyoruz erkek arkadaşlarımla, istemiyor. Sırf kafede kızlar var diye. ...En geç yedi buçuk sekizde evdesin diyor. Birazdan yazayım mı sana dediğimde hayır diyordu, sürekli olarak mesaj atıyordu, her dk konuşalım istiyordu. Babamın yanındayım mesela, çalışıyorum babamla birlikte çalışıyorum diyorum. Arıyor durmadan, en son babam şu telefonunu kapat yoksa kıracağım diyor yani (E5)”

“Hoşlanmadığı bir kız arkadaşım vardı, bana mesaj atmıştı. Sevgilim de telefonumu karıştırırken bunu gördü, bana tokat attı. Haklı ama, ben olsam benim de hoşuma gitmezdi. Ben alttan almaya çalıştım. Öfkelenildiği zamanlarda çimdiklerdi beni, uyarma gibi, küfredirdi. Kısıtlama, hesap sorma sürekli oluyordu zaten. “Arkadaşlarıyla birlikteyken bana fotoğraf atacaksın, aradığımda açacaksın, kimler olacak yanınızda, ya yanınıza bir kız gelirse ne yapacaksınız?” gibi şeyler söylüyordu sürekli...kıskançlığındandır diye düşünüyorum. Kız meselelerine takıntılıydı, kız konusu olunca öfkesini kontrol edemiyordu. Dışarı çıktığımda en geç altı, o saatte döneceksin diyordu. Sosyal medya hesaplarımızın şifresi birbirimizde vardı, o istemişti. Benim kız arkadaşlarımdan gelen mesajlara görüldü atıyordu, onlarla aramı bozuyordu. Hesabımdan bayağı arkadaşımı çıkarmıştı. İlişkimizin ikinci ayında falan başladı bu davranışlar, her iki buluşmada bir yaşıyorduk bunları, sürekli telefonumu karıştırıyordu artık (E6).”

Katılımcıların genellikle ilişkilerinin başlarında herhangi bir baskıya ve şiddete maruz kalmadıkları, ilişkiye başladıktan bir süre sonra partnerleri tarafından denetleyici ve kontrol edici davranışlara maruz kaldıkları yönündeki ifadeleri şu şekildedir:

“İlk başlarda farklıydı, sonrasında ortaya çıktı. Benimle ilgili bir şey olduğunu düşünmüyorum. Karşımdaki kişinin kendi duygularını ve karakterini sonradan gösterdiğini düşünüyorum. İlk başlarda küçük şeylerle başladı, sosyal medyada açık fotoğraflar paylaşmama, açık giyinmeme gibi. Sosyal medya hesabımın şifresini istiyordu. Samimi olduğum erkek arkadaşlarımla vardı. Onlarla görüşmememi, araya mesafe koymamı istemişti (K4).”

“İlk zamanlar bir problem yoktu ama sonradan sorunlar başladı. Arkadaş ortamında otururken ben ona mesaj atıyordum, mesaj attığıma dair mimik yapıyordum ama o kesinlikle telefona bakmıyordu. Çünkü mesaj atanın ben olduğumu biliyordu. Çok aşağılanmış hissediyordum...Plan yapıyorduk mesela, önce tamam diyordu. Gitmemize 1-2 saat kala bana modumda değilim, başka zaman gideriz diyordu ya da hiçbir şekilde telefonlarıma ve mesajlarıma cevap vermiyordu. Aslında bu bir çeşit toksik ilişki oluyor. Zaman geçirmek için ben çabalıyordum hep. Başlarda böyle değildi...(K5)”

Bir erkek ve bir kadın katılımcı romantik ilişkinin devam etmesi için partnerleri tarafından “kendine zarar vermekle tehdit edildiklerini” ifade etmiştir. Bu davranışa maruz kalan erkek katılımcı “kendine zarar vermemesi için” partnerini tehdit ettiğini dile getirmiştir.

“Kız arkadaşım bana epey bağlandı ve bir süre sonra benden ayrılırsan kendimi asarım, işte jiletle kollarımı keserim, jiletle boğazımı keserim gibi şeyler söylemeye başladı. Ama harbiden de söylediğini yaptı. Jiletle kollarını kesmiş...Koluna ilk jilet attıktan sonra bir iki defa daha denedi yapmayı. Sonra bende tehdit ettim onu. Ailenin T.C. kimlik numarasını her yere dağıtırim, kendine jilet vurduğunu herkese söylerim falan dedim. Kendine jilet vurmasın diye sadece tehdit ettim, yapacağımdan değil yani (E3).”

“Bana “Sen olmazsan ölürüm, biterim.” gibi cümleler kuruyordu. Bence bu hastalık, hasta olduğunu düşünüyordum (K3).”

Erkek katılımcılardan biri daha önce bir kız arkadaşının intihar ettiğini, bu nedenle terk edilmeye yönelik korkularının olduğunu, konuya ilişkin psikiyatrik destek aldığını ve psikiyatrik ilaç kullandığını, daha sonraki ilişkisinde “terk edilmekle tehdit edildiğini” ifade etmiştir.

“İlk ilişkim 5 sene ilerledi. Ortaokulun başından dokuzuncu sınıfın birinci dönemine kadar. Ondan sonra kız intihar etti ailevi sorunlardan dolayı. Benim de psikolojimi bozdu bu, terk edilmekten korkuyordum hep. Ondan sonraki ilişkilerime yansdı. Bırakırım diye gözümü korkutmaya çalışıyordu sonraki kız arkadaşım. Bu yaşadığım durumu anlatmıştım, baktım hala bırakmakla tehdit ediyor, ben bıraktım. Daha ilişkimizin yarısında ayrılırim, bırakırım demeye başladı... istediği şeyleri yaptırmak için (E2).”

4.4.2. Alt Tema 2: Flört Şiddetinin Etkileri

Katılımcıların tamamı flört şiddetine maruz kaldıktan sonra sosyal hayata katılımında güçlük çektiklerini, arkadaşlarından uzaklaştıklarını ya da kimseyle iletişim kurmak istemediklerini ifade etmiştir. Bununla birlikte bazı katılımcılar akademik başarılarında düşüş olduğunu, aileleriyle “bile” zaman geçiremediklerini, odaklanma güçlüğü, iştahsızlık, yeme ve uyku düzeninde bozulmalar yaşadığını aktarmıştır.

“Beni kötü etkiledi. Derslerimden koptum, notlarım düştü. Normalde o zamana kadar derslerim gayet iyiydi, gayet başarılıydım. Sürekli okul birincisi falan oluyordum ama o dönemden sonra derslerim düştü ve kendimi toparlamam uzun zaman aldı. Arkadaşlarımdan uzaklaştım, sürekli yalnız kalmak istiyordum. Kimseyle konuşmak istemiyordum, sadece hayatımdaki kişiyle konuşmak istiyordum sevdiğim için (K4).”

“Sosyal ilişkilerimi çok kötü etkiledi. Hiç kimseyle konuşmak istemiyordum. Ne okula gitmek istiyordum ne başka bir şey yapmak istiyordum, yemek yiyemiyordum. Kimsenin

suratına bakmadan sınıfta sadece duvara odaklanmış bir şekilde oturup duruyordum. Sosyal hayatımı çok etkiledi, ailemle bile konuşmuyordum (K6)."

"Şimdi ben voleybola gidiyordum, sürekli şort giymeme karışıyordu. Bende bir süre sonra sıkıldım bundan. Çünkü benim hep yaptığım bir işti. O gelip karışıyordu ve bundan bunap yapmamasını istiyordum. Onun yüzünden gitmek istemiyordum, eskisi gibi hevesim yoktu. Sürekli kıyaslandığım için onunla da buluşmak istemiyordum (K2)."

"Düzenli olarak spor yapıyordum, spor yapmamı engelliyordu. Finansal işlerle, borsa ile ilgileniyordum, onları yapamamaya başladım modum düştüğü için. Eve gidip direkt yatıyordum. Zihinsel ve bedensel yorgunluğumdan dolayı arkadaşlarımla zaman geçiremeye başlamıştım (E4)."

"Ben kulüp antrenmanlarıma giderdim, futbol kulübü. Bir süre sonra gitmek istememeye başladım. Sürekli laf yapmaya başladı. Antrenmanlarıma gitme hevesim kalmamıştı. Arkadaşlarımla görüşmemeye başlamıştım. Normalde ben öyle çok telefona bakan biri değilim, en fazla 2-3 saat bakardım, telefona bakma sürem günde 10 saate çıktı (E5)."

"İştahsızlık, kırgınlık, sürekli uyuma isteği, sürekli insanlardan uzaklaşma isteği, yalnızlık. Kimseyle konuşamıyordum, kimseyle konuşmak istemiyordum (K1)."

"Ben o dönemde bu kız kendine bir şey yapmasın, kendine zarar vermesin diye düşünüp duruyordum. İş yerindeyken işe odaklanamıyordum. Bunun için ustalarımla kavga etmişliğim var. Normal yaptığım bir işi, aklım onda kaldığı için yanlış yapıyordum ya da iş esnasında sürekli arayıp durduğu için ustalarım kızılıyordu (E3)."

"Moral bozukluğum oluyordu, özellikle derslerde düşme, odaklanamama oluyordu. Sabah uyanıyordum, kendimi kötü hissediyordum. Arkadaşlarımla zaman geçirmekte zorlanıyordum, dışarı çıktığımızda da onlar eğleniyordu, ben yaşadığımız olayları, kötü duyguları düşünüp duruyordum (E6)."

Aktarılan deneyimler flört şiddeti mağduriyetinin bireyleri akademik, sosyal, zihinsel, psikolojik, fiziksel vb. alanlarda olumsuz etkileyebileceğini ortaya koymaktadır. Katılımcılar arasında flört şiddeti mağduriyetinin en sık rastlanan olumsuz etkisinin sosyal izolasyon olduğu görülmektedir.

4.4.3. Alt Tema 3: Flört Şiddetine Rağmen Devam Etmek

Katılımcılar en çok "ilişki sürecinde şiddete maruz kaldıklarını fark etmedikleri" için ilişkiyi devam ettirdiklerini, ilişkilerini bitirdikten sonra yaşadıklarının şiddet olduğunu fark ettiklerini ifade etmiştir.

"İlişki içerisindeyken fark etmedim ki, fark etseydim... ilişkiden sonra fark ettim. Arkadaşım sağ olsun, bu kız böyle şeyler yapmış sana dedi. Tamam dedim, haklısın. Bir düşündüm akşam. Harbiden de öyle (E2)."

"Kötü hissettim, hatta yalnızlaştığımı hissettim ama şiddet olduğunu ilişkiyken anlamıyor insan. Bunların hata olduğunu ilişkim bittikten sonra anladım. 3 ay daha devam ettirdim. Bana karşı davranışlarını yanlış buluyordum (K3)."

"Ben ilişkiden çıktıktan sonra fark ettim. Bayağı yıpratmış beni. Devam etmek isterdim ama o zamanlar isterdim. Şu an istemem (K1)."

"3 hafta daha devam ettirdim ve sonra ayrıldık. O süre içerisinde beni zorlamaya devam ediyordu ama bir yandan da soğuk davranıyordu bana. Sanırım ona istediğini vermedi-

ğim için. Ben yaşadıklarımı şiddet olarak algılamadım içindeyken, bittikten sonra fark ettim. Gün içinde aklıma gelmiyordu ama geceleri aklıma geliyordu, uyuyamıyordum. Korku duygusunu hissediyordum sürekli, sürekli ağlamak istiyordum (K6)."

"İlişki içerisindeyken şiddete maruz kaldığımı düşünmemiştim. Her ilişkide olan şeyler diye düşünmüştüm. Ama düşününce kısıtlamalar mesela pek de her ilişkide olan şeyler değil çünkü birey özgürdür ve bu tür şeylere maruz kalmamalı (K2)."

Bireyler şiddete maruz kaldıkları bir ilişkiyi şiddeti tolere ederek ya da görmezden gelerek devam ettirebilmektedir. Görüşmenin gerçekleştirildiği bazı katılımcılar sevgi, kaybetme korkusu, "düzeler" düşüncesi nedeniyle ilişkiyi devam ettirdiğini aktarmıştır.

"Birkaç ay daha devam etti ama sonrasında ben tepki gösterince zaten tartışmalar başladı. İlk başlarda benim böyle bir insan olduğumu bilmesine rağmen benimle konuşuyordu, sonrasında neden beni değiştirmeye çalıştı? Çünkü erkek arkadaşlarım olduğumu biliyordu, açık giyindiğimi biliyordu, sosyal medyada böyle fotoğraflar paylaştığımı biliyordu. Karşımdaki kişi beni salak yerine koymuş gibi hissettim. Ona karşı bir şeyler hissettiğimi biliyordu. Bunu bildiği için istediği her şeyi yapacağını düşünüyordu. Bende ilk başlarda sevdiğim için alttan alınca bu şeyler devam etti (K4)."

"6 ay daha devam ettirdim. Sürekli bir düzeler umuduyla devam ettim, belki bana güvenir, güvenirse böyle olmaz diye. Kendimi böyle motive etmeye çalışıyordum (E5)."

"Devam ettik 5 ay kadar. Sevdiğim için katlanmaya çalışıyordum, sevgimi hissettirmeye çalışıyordum hala, kaybetme korkum vardı (E6)."

"Devam ettik bir süre daha. Aslında onu kaybetmek istemiyordum ama böyle hissetmek de çok can yakıcıydı. Onunla bu konuları konuştum belki düzeler diye düşünüyordum. Konuşmaya çalışıyordum ama hiçbir zaman benimle empati kurmadı. Bu daha kötüydü aslında. Beni anladığını söylüyordu ama hiçbir şey yapmıyordu (K5)."

Erkek katılımcılardan biri partnerinin istemediği bir şey yaptığında partneri tarafından "kendine fiziksel olarak zarar vermekle" tehdit edildiğini, kendine zarar vermesinden endişelendiği için ilişkiyi devam ettirdiğini şu şekilde aktarmıştır:

"Bir iki ay daha devam ettik. Devam ettirdiğim süre içinde içimde sürekli bir korku hissediyordum...Sinirlendiği zaman kendine jilet vuran biri olduğunu bilmiyordum. Daha kötü şeyler yaşanır diye korktum. Kendine daha kötü şeyler yapacağını bildiğim için devam ettirdim, mecbur kaldım aslında (E3)."

Erkek katılımcılardan biri ilişkisinin olduğu kişiye "muhtaç" hissettiğini, bu nedenle ilişkiyi bir süre daha devam ettirdiğini şu sözlerle ifade etmiştir:

"Devam ettirdim biraz daha, 5 ay kadar. Arkadaşlarımla konuştuktan sonra ayrılmayı teklif ettim kendisine, kabul etti. Devam ettirmek bir yerden sonra psikolojik olarak beni çok yormuştu. Çünkü sadece onun robotu gibiydim. Onun istediğini yapıyor istemediğini yapmıyordum. O beni yönetiyor gibiydi. Artık sadece onun kölesi gibiydim, kendi başıma hiçbir şey yapamıyordum. 5 yaşındaki çocuk gibi olmuştum, ona muhtaç gibiydim. Onun istediklerini yapmazsam hayatın sonu olacak gibiydi (E4)."

4.5. Tema 5: Ergenlerin Flört Şiddeti Mağduriyetine İlişkin Destek Arama Sürecine Toplumsal Cinsiyet Rollerinin Etkisi

“Ergenlerin Flört Şiddeti Mağduriyetine İlişkin Destek Arama Sürecine Toplumsal Cinsiyet Rollerinin Etkisi” teması incelendiğinde “erkeklik normları” ve “kadınlık normları” olmak üzere 2 alt tema ortaya çıkmıştır.

4.5.1. Alt Tema 1: Erkeklik Normları

Erkek katılımcılar flört şiddeti mağduriyetine ilişkin destek arama sürecini en çok “erkek olmanın üzülmemek ve ağlamamakla özdeşleşmesi” durumunun zorlaştırdığına yönelik ifadeleri şöyledir:

“Sadece üzülmememi beklediler, psikolojim bozuldu. Ben orada üzüleceğim, ağlayacak kapasiteye gelmişim adam gelmiş “Erkek adam üzülür mü?” diyor. Arkadaşlarım “Erkek adam ağlar mı?” ya da argo sözler ve küfürlü cümlelerle karşılık veriyordu (E2).”

“Bunu paylaşmam çok zor oldu, paylaşamadım, içime attım bir süre. Erkek bu, bunları atlatır diye düşünüyor çoğu kişi. Benim ailem de ilk başta böyle düşünüyordu, sen erkeksin bunları atlatırsın, hiç konuşmamıza bile gerek yok demişlerdi ama benim kendi çöküşümü gördüklerinde gelip benimle konuştular. Psikolojik yardım almamı önerdiler (E4).”

“Küçüklükten gelen “Sen erkeksin ağlayamazsın.” gibi bir şey var. Bu yüzden kız arkadaşlarımla dertleşemedim (E5).”

“Ailemde kadın tarafına söyleyemiyordum. Kadınların genetik mi diyeyim ne diyeyim bir dedikodu şeyi olur ya. Bundan çok korkardım. Beni yadırgayacaklarını ve bunun başkalarına da yayılmasından, akrabalara kadar gitmesinden korkuyordum (E1).”

Bu ifadeler toplumun erkekte duygusal olarak güçlü ve dayanıklı olmasını beklediği yönündeki toplumsal beklentiyi vurgulamaktadır. Bu beklentinin erkeklerin duygularını bastırması ya da ifade edememesine neden olabileceği görülmüştür. Bununla birlikte erkeğin duygularını bastırma ve güçlü görünme yönünde şartlanmasının destek arama sürecini olumsuz etkilediği düşünülmektedir.

4.5.2. Alt Tema 2: Kadınlık Normları

Kadın katılımcılar erkek katılımcılara kıyasla daha çok aileyle özellikle de anneye paylaşma ihtiyacından bahsetmiştir. Paylaşamama gerekçelerini daha çok “Sen kızsın adın çıkar, bu yaşta ne sevgilisi diye düşünürler” cümleleriyle açıklanmıştır. Bu durum kadın katılımcıların cinsiyete dayalı toplumsal baskılar nedeniyle flört şiddeti deneyimlerini paylaşmakta zorlandıklarını ortaya koymaktadır.

“Aileme anlatmak isterdim, beni anlasınlar isterdim. Erkek olsaydım bunu rahatlıkla anlatabilirdim, sonuçta sevgilimin olması hoş karşılanabilirdi ama kız olduğunda sen kızsın adın çıkar, neden sevgilin var tarzında konuşmaların olacağını düşündüm. Çevremden de böyle dönüşler olurdu, akrabalarım yadırgardı (K4).”

“Ailemle paylaşamadım. Sırf kız olduğum için. Sen kızsın, bu yaşta ne sevgilisi diye düşünecekleri için onlarla paylaşamadım. Ama en çok onlarla paylaşmak isterdim. Büyük bir tepki verirdilerdi (K5).”

Kadın katılımcılardan biri ilk yaşadığında ailesiyle paylaşmaktan korktuğunu ancak annesinin yaşadıklarını öğrendikten sonra kendisine öğüt verdiğini ve psikiyatrik destek almaya yönlendirdiğini şu sözlerle ifade etmiştir:

“Kendi isteğim doğrultusunda yaşamadıklarımın dolayısıyla kendimi hiçbir zaman suçlamadım. Yalnızca annem sert bir insan olduğu için ilk başta paylaşmaktan korktum, hani bir şey söyler diye. Annem mesajları gördükten sonra utanmadım... Annem benim adıma o kadar üzülür ki... Gözümün önünde ağladı. Mesajları ve beni nasıl zorladığını gördü. Anneme hiçbir şey söyleyemedim, zaten annem de ne kadar çok koktuğumu gördü. İkimiz de ağladık sadece. Annem “Tanımadığın insanlara güvenmemelisin. Ya fotoğraf atsaydın ya senden istediklerini yapsaydın, ne olacaktı o zaman” dedi... psikiyatride randevu aldı benim için (K6).”

5. TARTIŞMA

Araştırmaya katılan kadınların cinsiyet rollerine ilişkin beklentileri ve toplumsal algıyı dile getirip sosyal hayata katılım ve ev içi görev ve sorumluluklara ilişkin cinsiyet eşitliğini savunan bir bakış açısına sahip oldukları görülmektedir. Yapılan görüşmeler doğrultusunda erkek katılımcıların ise genel olarak toplumsal cinsiyet rollerinin ve beklentilerinin farkında olduğu ancak bu rolleri benimsedikleri ve içselleştirdikleri sonucuna ulaşılmaktadır. Literatür taraması sonucunda Esen, Öztürk ve Siyez (2018: 161); Tunç (2013: 140); Ulloa ve arkadaşları (2004: 284) tarafından ergenlerle yapılan araştırmalarda kızların daha eşitlikçi, erkeklerin ise daha geleneksel görüşlere sahip olduğu sonucu ile örtüşmektedir.

Erkek katılımcıların erkeğin “para kazanması, evi geçindirmesine” ilişkin toplumsal bir algı olduğunu kabul edip bu algıyı destekledikleri görülmektedir. Bu algıyı kabul etmenin erkeklerin flört ilişkisinde ekonomik şiddete maruz kalma riskini arttırabileceği düşünülmektedir. Bununla birlikte erkekler arasında kadının öncelikli görevinin “annelik ve çocuk bakımı” olduğu düşüncesi çoğunluktadır.

Ev içi görev ve sorumluluklar aktarılırken öncelikli olarak kadının ev içerisinde, erkeğinse çalışma hayatında tasvir edildiği görülmektedir. Bu algı kadının çalışma hayatına katılımında engel oluşturmaktadır. Bununla birlikte çalışan kadının iş bitiminde öncelikli görevi olarak görülen ev içi görev ve sorumluluklarla yakından ilgilenmek zorunda kalmasına neden olabilmektedir. Belirtilen algıların kadınlar için flört ilişkisi içerisinde ve aile yaşamında hem psikolojik hem de ekonomik şiddete maruz kalma açısından risk faktörü olabileceği düşünülmektedir.

Katılımcılar arasında en sık görülen şiddet türü psikolojik şiddettir ve ikinci sırada dijital şiddet yer almaktadır. Katılımcıların tamamı şiddet türlerini ifade ederken öncelikli olarak psikolojik ve dijital şiddete ilişkin tanımlamalarda bulunmuştur. Bu şiddet türlerini ifade etmelerine rağmen çoğu katılımcının ilişki sırasında şiddet içeren davranışları fark edemediği, farkına varsa bile ilişkiyi sonlandırmak için yeterli bulmadığı ve ilişkiyi devam ettirdiği görülmüştür.

Toplumsal cinsiyet stereotipleri flört şiddetinin ortaya çıkması ile bağlantılıdır (Ulloa vd., 2004:284) Hem kadın hem de erkek katılımcıların “erkeğin kadını koruması gerektiği” yönünde yaygın görüşlere

sahip olması, “kıskançlık” nedeniyle ortaya çıkan kısıtlayıcı davranışlara “hak verme” eğilimleri ve bazı erkek katılımcıların “kadının erkeğin namusu olduğu” şeklindeki geleneksel düşünceleri hem flört şiddeti faillğine hem de flört şiddeti mağduriyetine neden olabileceği şeklinde yorumlanabilir. Bununla birlikte bu ifadelerin şiddeti normalleştirdiği düşünülmektedir. Literatüre bakıldığında bir araştırmada katılımcıların bazı şiddet içeren davranışları (çimdikleme, kıskanmak, alay etmek gibi) flört şiddeti olarak algılamadıkları ortaya konmuştur (Aslan vd., 2008: 44). Süneci ve arkadaşları (2016) tarafından yapılan araştırmada kadın katılımcıların %59,6’sının, erkek katılımcıların ise %70,4’ünün kıskançlığı bir şiddet olarak değerlendirmedikleri görülmüştür. Bir başka araştırmada partnerlerin farklı beklentilerinin olması ve “sahiplenme” anlayışının yaygın olarak görülmesi flört şiddetinin nedenleri arasında olduğu ortaya konmuştur (Fidan, Yeşil, 2018:22). Literatürde yer alan bu bulguların çalışmamızla benzerlik gösterdiği söylenebilir.

Katılımcılar maruz kaldıkları cinsel şiddeti “cinsel birliktelik için zorlamak, cinsel temasa zorlamak, cinsel içerikli konuşmalarda bulunmak, kendi çıplak fotoğraflarını atmak ve partnerinden çıplak fotoğraflar istemek” olarak ifade etmiştir. Erkek katılımcılar maruz kaldıkları cinsel şiddeti toplumun erkeğe yüklediği cinsel beklentiyle ilişkilendirmektedir.

Bireysel düzeydeki tutumlar, inançlar ve davranışlar; örneğin, bir kişinin partnere yönelik şiddet türlerinden birinin haklı bir gerekçesinin olduğuna inanıp inanmadığı veya bir erkeğin erkeksi norm ve rolleri ne ölçüde desteklediği veya bunlara ne ölçüde bağlı olduğu, partnerine şiddet uygulayıp uygulamaması durumunu etkiler (McCarthy vd., 2018: 2). Araştırmada yer alan katılımcıların çoğu flört şiddetine rağmen ilişkilerini devam ettirdikleri, flört ilişkileri sırasında yaşadıklarını şiddet olarak değerlendirmediklerini ifade etmiştir. Araştırma bulguları kapsamında flört ilişkisini devam ettirmenin nedenleri özetlenecek olursa; şiddet içeren davranışları şiddet olarak algılamama, sevgi, kaybetme korkusu, partnerin kendine zarar vermekle tehdit etmesi, partneri “düzeltme ya da değiştirme” çabası, şiddeti meşrulaştırma şeklinde sıralanabilir. Kaplan (2020: 536) tarafından yapılan çalışmada, şiddetin olduğu flört ilişkisini devam ettirmenin nedenleri bağlılık, korku, sevgi, emek, partnerin değişeceği düşüncesi olarak sıralanmıştır. Bir başka araştırmanın bulgularında ise alışkanlık, bağlılık, yalnızlık kaygısı, kaybetme korkusu, sevgi/sevilme ihtiyacı, şiddeti normalleştirme, partnerin tehditleri gibi nedenlerle şiddet yaşanan flört ilişkisinin devam ettiği ortaya konmuştur (Zontul, 2022: 66). Bu bulguların çalışmamızla örtüştüğü görülmektedir.

Ergenlerin flört şiddeti mağduriyetine ilişkin destek arama sürecinde toplumsal cinsiyet algısının etkisi teması incelendiğinde, erkek katılımcılar daha çok “erkek adam üzülmez, erkekler ağlamaz” şeklindeki toplumsal beklentiler nedeniyle yardım arama süreçlerinin zorlaştığını ifade etmiştir. Kadın katılımcılar ise “sen kızsın adın çıkar, bu yaşta ne sevgilisi” şeklindeki tepkilerden korktukları için destek arama süreçlerinin zorlaştığını vurgulamıştır. Katılımcıların tamamı yaşadıkları şiddet mağduriyetini ilk olarak yakın arkadaşlarıyla paylaştıklarını ifade etmiştir. Erkek katılımcılar genel olarak aileleriyle paylaşmaya yönelik bir ifade kullanmazken kadın katılımcılar aileyle paylaşma, aileden destek alma

ihtiyacını daha sık dile getirdikleri ancak cinsiyetlerinden ötürü aile içerisinde yargılanabilecekleri korkusuyla paylaşamadıkları görülmüştür.

Toplumsal cinsiyet rollerine bakış açısının hem flört şiddeti uygulama ya da flört şiddetine maruz kalma hem de destek arama sürecinde etkin rol aldığı görülmüştür. Yapılan araştırmalara göre toplumsal cinsiyet rollerini benimsemek flört şiddeti mağduru ve faili olma riskini arttırmaktadır (Saeed Ali vd., 2017; Terzioğlu, Yıldırım, 2018: 285; Güleç vd., 2012: 129; Taquette, Monteiro, 2019: 144). Bu durum toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik farkındalığın önemini ortaya koymaktadır. Literatüre bakıldığında toplumsal cinsiyet eşitliği konusundaki bilincin okul öncesi dönemden başlanarak oluşturulması, bu kapsamda ailelerin duyarlılığının artırılması ve tüm eğitim kademelerinde konuya ilişkin eğitim ve müfredatların yer almasının gerekliliği vurgulanmaktadır (Koş, Karacan, 2023: 226; Esen vd., 2018: 146, Esen, 2013: 283)

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Ergen flört şiddeti mağdurlarıyla yapılan görüşmelerden elde edilen bulgular doğrultusunda kadın katılımcıların toplumsal cinsiyet rollerine yönelik daha eşitlikçi bir yaklaşıma sahip olduğu, erkek katılımcıların ise çoğunlukla geleneksel bakış açısının bulunduğu görülmüştür. Ancak buna rağmen kadın katılımcıların yaşadıkları flört ilişkisinde toplumsal cinsiyet beklentilerinden kaynaklanabilen baskıyı ve kısıtlamayı ilişki sırasında bir şiddet biçimi olarak fark edemedikleri, sevgi, emek, kıskançlığa “hak verme”, şiddeti normalleştirme gibi nedenlerle şiddeti tolere edebildikleri ortaya konmuştur.

Maruz kaldığı flört şiddeti sonrasında ergenlerden ikisinin psikiyatrik birinin psikolojik olmak üzere toplam üç kişinin profesyonel destek aldığı görülmüştür. Şiddet mağdurlarından biri yaşadığı şiddetin olumsuz etkilerini ailesine farklı bir gerekçe ile açıkladığını, yine de ailesinin kendisini destek almaya yönlendirdiğini, diğer ikisi ise yaşanan flört şiddetini aileyle doğrudan paylaştıktan sonra destek almaya yönlendirildiklerini ifade etmiştir. Yaşanan şiddeti aileyle paylaşabilmenin ve aileden destek almanın, bunun sonucunda aile tarafından uygun yönlendirmelerde bulunulmasının ergenlerin şiddetin etkileriyle baş edebilmesi açısından önemli olduğu gözlenmiştir.

Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin hem kadın katılımcıların hem de erkek katılımcıların flört şiddeti mağduriyeti sonrasında destek arama süreci üzerinde olumsuz etkisinin olduğu görülmüştür. Erkek katılımcılar erkeğin ağlamaması, üzülmemesi gerektiğine yönelik toplumsal yargılar nedeniyle yaşadıklarını paylaşmakta güçlük çekmektedir. Kadın katılımcılar ise bir flört ilişkisi içerisinde olmalarının yadırganabileceği düşüncesiyle mağduriyetlerini aileleriyle paylaşmamaktadır.

Araştırmada toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik geleneksel bakış açısının, ilişki içerisinde partneri kısıtlamaya, toplumsal beklentilerin etkisiyle baskı kurmaya, şiddeti haklı görececek gerekçeler üretip normalleştirmeye, destek alma sürecinin uzamasına ve zorlaşmasına neden olabileceği ortaya konmuştur. Bu kapsamda ergenlerin okul ders müfredatı içerisinde toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik

içeriklerin yer alması önerilmektedir. Ergenlerin toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik bilinçlendirilmesiyle birlikte en çok zaman geçirdikleri yer olan okullardaki öğretmenlerin ve diğer personellerin toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik hizmet içi eğitimlerle bilinçlendirilmesi gerekmektedir. Bu sayede ergenler okulda öğrendikleri toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik ders müfredatını uygulamada görüp içselleştirme olanağı bulacaktır. Benzer şekilde ailelerin de toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik farkındalık kazanması, ev içerisinde cinsiyetçi tutumlarda bulunulmamasına ilişkin sürdürülebilir projeler ve eğitimler düzenlenmesi önerilmektedir.

Yapılan görüşmelerden hareketle ergenlerin şiddet uyguladıklarının ya da şiddete maruz kaldıklarının bilincinde olmadıkları bir flört ilişkisi içerisinde şiddet döngüsünde sıkışıp kalabildikleri görülmektedir. Kişinin hem kendisiyle hem de çevreyle çatışmalar yaşayabildiği bir geçiş dönemi olan ergenlik döneminde, bireylere çatışma çözme becerilerinin kazandırılması, sağlıklı ilişki, şiddet içeren davranışlar, şiddet türleri gibi konularda eğitim ve seminerlerle farkındalığın artırılması önerilmektedir. Bu süreçte ailelerin de çatışmalar yaşayan, flört şiddeti mağduru olan bir ergene nasıl yaklaşılması gerektiği, ebeveyn-çocuk iletişimi, nasıl destek sağlayabilecekleri, nereye ve ne şekilde sağlıklı bir yönlendirme yapabilecekleriyle ilgili bilinçlendirilmesi önerilmektedir. Son olarak, flört şiddetine yönelik koruyucu ve önleyici proje, politika ve ulusal hukuki düzenlemelerin geliştirilmesi ve uluslararası düzenlemelerin dikkate alınması önerilmektedir.

ARAŞTIRMAYA İLİŞKİN ETİK BİLGİLER

Araştırma verileri toplanmaya başlamadan önce 15.03.2024 tarihli 566616 karar numarası ile Kocaeli Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Etik Kurulu'ndan izin alınmıştır. Katılımcılar gönüllük esasıyla araştırmaya dahil edilmiş olup hem ailelerin hem de katılımcıların bilgilendirilmiş onamı alınmıştır. Görüşmeler yazıya aktarılırken gizliliği sağlamak amacıyla kodlamalar yapılmıştır.

ARAŞTIRMACILARIN KATKI ORANI

Yazarlar çalışmaya eşit oranda katkı sağlamıştır.

ÇATIŞMA BEYANI

Yazarlar arasında herhangi bir potansiyel çıkar çatışması bulunmamaktadır.

KAYNAKÇA

- Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü. (2009). Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması. Ankara.
- Akcan, G. (2020). Flört Şiddeti: Psikopatolojik Bir Değerlendirme. *Bartın Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 5(2), 72-87.
- Akdeniz Adıyaman, B. (2023). Toplumsal Cinsiyet Rollerini Kabul Düzeylerinin Flört Şiddeti Algı ve Deneyimlerine Etkisi. *İstanbul Nişantaşı Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(2): 406-421.
- Akdeniz, B. (2022). Üniversite Öğrencilerinin Flört Şiddeti Algıları ve Toplumsal Cinsiyet Rollerini Kabul Düzeyleri. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Aslan, D., Vefikuluçay, D., Zeyneloğlu, S., Erdost, T., Temel, F. (2008). Ankara’da İki Hemşirelik Yüksekokulu’nun Birinci ve Dördüncü Sınıflarında Okuyan Öğrencilerinin Flört Şiddetine Maruz Kalma, Flört İlişkilerinde Şiddet Uygulama Durumlarının ve Bu Konudaki Görüşlerinin Saptanması Araştırması. Teknik Rapor, Ankara.
- Baltacı, A. (2019). Nitel Araştırma Süreci: Nitel Bir Araştırma Nasıl Yapılır?. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(2), 368- 388.
- Baltacı, A. (2018). Nitel Araştırmalarda Örneklem Yöntemleri ve Örnek Hacmi Sorunsalı Üzerine Kavramsal Bir İnceleme. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7 (1), 213-274.
- Bell, K, Naugle, A. E. (2008). Intimate Partner Violence Theoretical Considerations: Moving Towards a Contextual Framework. *Clinical Psychology Review*, 28(7): 1096-1107.
- Bilican Gökkaya, V., Öztürk, M. (2021). “Çocukluktaki Aile İçi Şiddet Öyküsü ile Flört Şiddeti Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19 (4): 219-240.
- Böke, K. (2014). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri. İstanbul: Alfa Yayınları.
- Casey, E. A., Masters, N. T., Beadnell, B., Wells, E. S., Morrison, D. M., Hoppe, M. J. (2016). A Latent Class Analysis of Heterosexual Young Men’s Masculinities. *Archives of Sexual Behavior*, 45(5): 1039-1050.
- Cinsel Şiddetle Mücadele Derneği. (2017). Gençler Arası İlişkilerde Flört Şiddeti. Erişim: <https://cinselsiddetlemucadele.org/wp-content/uploads/2017/07/flort-brosur-internet.pdf/> 12. 03. 2024.
- Creswell, J. W. (2013). Nitel Araştırma Yöntemleri: Beş Yaklaşma Göre Nitel Araştırma ve Araştırma Deseni. (Çev. M. Bütün, S. B. Demir). Ankara: Siyasal Yayın Dağıtım.
- Çakır Koçak, Y., Öztürk Can, H. (2019). “Flört Şiddeti: Tanımı, Sınıflaması ve Değerlendirmesi”: F. ÖZBAŞARAN (Ed.). Toplumsal Cinsiyet ve Kadın. Ankara: Türkiye Klinikleri, 43-53
- Çelik, H., Başer Baykal, N., Kılıç Memur, H. N. (2020). Nitel Veri Analizi ve Temel İlkeleri. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 8 (1): 379- 406.
- Dutton, D. G. (1995). Male Abusiveness in Intimate Relationships. *Clinical Psychology Review*, 15(6): 567-581.

- Erdoğan, S., Nahcivan, N., Esin, M. N. (2014). Hemşirelikte Araştırma: Süreç, Uygulama ve Kritik. İstanbul: Nobel Tıp Kitapevleri.
- Esen, E., Öztürk, B. Ve Siyez, D. M. (2018). Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği Ergen Formunun Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Nesne*, 6(12): 144-173.
- Esen, Y. (2013). Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitiminde Toplumsal Cinsiyet Duyarlılığını Geliştirme Amaçlı Bir Çalışma. *Eğitim ve Bilim*, 38(169), 280-295.
- Fidan, F., Yeşil, Y. (2018). Nedenleri ve Sonuçları İtibariyle Flört Şiddeti, Balkan ve Yakın Doğu. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 4 (1): 16-24.
- Foshee, V. A., Bauman, K. E., Greene, W. F., Koch, G. G., Linder, G. F., Macdougall, J. E. (2000). The Safe Dates Program: 1-Year Follow-Up Results. *American Journal of Public Health*, 90(10): 1619-1622.
- Foshee, V. A., Bauman, K. E., Arriaga, X. B., Helms, R. W., Koch, G. G., Linder, G. F. (1998). An Evaluation of Safe Dates: An Adolescent Dating Violence Prevention Program. *American Journal of Public Health*, 88(1): 45-50.
- Güleç, H., Topaloğlu, M., Ünsal, D., Altıntaş, M. (2012). Bir Kısır Döngü Olarak Şiddet. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 4(1): 112-137.
- Joppa, M. C. (2020). Dating Violence in Adolescence: Implications for Girls' Sexual Health. *J Pediatr Adolesc Gyneco*, 33, 322- 338.
- Kaplan, B. (2020). Şiddetin Toplumsal Taşıyıcısı Olarak Flört Şiddeti: Ankara Örneği. *Kent Akademisi*, 13(3), 526-538.
- Karasar, N. (2022). Bilimsel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Nobel Yayınları.
- Koenig, M. A., Stephenson, R., Ahmed, S., Jejeebhoy, S. J., Campbell, J. (2006). Individual and Contextual Determinants of Domestic Violence in North India, *American Journal of Public Health*, 96(1): 132– 138.
- Koş, N., Karacan, E. (2023). Kadın Öğretmenlerin Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliğine İlişkin Düşünceleri. *Sosyal Politika ve Sosyal Hizmet Çalışmaları Dergisi*, 4(2): 212-230.
- Malhi, N. K., Oliffe, J. L., Bungay, V., Kelly, M. T. (2020). Male Perpetration of Adolescent Dating Violence: A Scoping Review. *American Journal of Men's Health*, 14(5): 1-15.
- McCarthy, K. J, Mehta, R., Haberland, N. A. (2018). Gender, Power, And Violence: A Systematic Review of Measures And Their Association with Male Perpetration of IPV. *PLoS One*. 29;13(11):1-27.
- Munoz-Rivas M. J., Grana J. L., O'leary K. D., Gonzalez, M. P. (2007). Aggression in Adolescent Dating Relationships: Prevalence, Justification, and Health Consequences. *Journal of Adolescent Health*, 40: 298 –304.
- Okenwa, L. (2011). Intimate Partner Violence Among Women of Reproductive Age – Magnitude Nature and Consequences for Reproductive Health. PhD Thesis, Stockholm, Sweden: Karolinska Institutet, Department of Public Health Sciences Division of Social Medicine.
- Özdere, M., Kürtül, N. (2018). Flört Şiddeti Eğitiminin Üniversite Öğrencilerinin Flört Şiddetine İlişkin Tutumlarına Etkisi. *Social Science Development Journal*, 3(9): 123-136.

- Sandelowski, M. (1995). Sample Size in Qualitative Research. *Research in Nursing & Health*, 18(2), 179-183.
- Saeed Ali, T., Karmaliani, R., Mcfarlane, J., Khuwaja, HMA., Somani, Y., Chirwa, E. D., Jewkes, R. (2017). Attitude Towards Gender Roles and Violence Against Women and Girls (VAWG): Baseline Findings from an RCT of 1752 Youths in Pakistan. *Glob Health Action*;10(1):1342454.
- Schwartz, C., Waddell, C., Barican, J., Gray-Grant, D., Gatto. S., Nightingale, L. (2013). Promoting Healthy Dating Relationships. *Children's Mental Health Research Quarterly*, 7(1): 1–16.
- Smith, S. G., Chen, J., Basile, K. C., Gilbert, L. K., Merrick, M. T., Patel, N., Walling, M., Jain, A. (2017). The National Intimate Partner and Sexual Violence Survey (NISVS): 2010-2012 State Report. Atlanta, GA: National Center for Injury Prevention and Control, Centers for Disease Control and Prevention.
- Sugarman, D. B., Hotaling, G. T. (1989). Dating Violence: Prevalence, Context, and Risk Markers. In M. A. Pirog-Good & J. E. Stets (Eds.), *Violence in Dating Relationships: Emerging Social Issues* (pp. 3-32). New York, NY, England: Praeger Publishers.
- Şahin, Z. B., Birincioğlu, Y. D. (2019). Toplumsal Cinsiyet ve Medya: Şule Çet'in Şüpheli Ölümü Üzerine Haberlerin Eleştirel Söylem Analizi, *Erciyes İletişim Dergisi*, 7(1): 189-216.
- Taquette, S. R., Monteiro, D. L. M. (2019). Causes And Consequences of Adolescent Dating Violence: a Systematic Review. *J Inj Violence Res.*, 11(2): 137-147.
- Tunç, H. (2013). Toplumsal Değişim Sürecinde Din ve Toplumsal Cinsiyet – Lise Gençliği Üzerinde Sosyolojik Bir Araştırma. Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Kahramanmaraş.
- Uğur, S. B., Kaya Kılıç, A. (2021). “Üniversite Öğrencilerinin Flört Şiddetine Maruz Kalma Durumları, Yaklaşımları ve Sosyal Destek Kaynakları”. *Mediterranean Journal of Humanities*, XI: 293-304.
- Ulloa, E. C, Jaycox, L. H, Marshall, G. N, Collins, R. L. (2004). Acculturation, Gender Stereotypes, and Attitudes About Dating Violence Among Latino Youth. *Violence Vict.* Jun;19(3):273-87.
- Vagi, K. J., Rothman, E., Latzman, N. E., Tharp, A. T., Hall, D. M., Breiding, M. J. (2013). Beyond Correlates: A Review of Risk and Protective Factors for Adolescent Dating Violence Perpetration. *J Youth Adolesc.* 42(4): 633–649.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2021). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, F. ve Özarslan, Z. (2022). “Kadınların Deneyimlerinden Dijital Flört Şiddetine Bakmak”. *Etkileşim*, 9: 72-101.
- Zontul, D. (2022). Bireylerin Flört Şiddetine İlişkin Deneyimlerinin Yorumlayıcı Fenomenolojik Analiz ile İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gedik Üniversitesi, İstanbul.